

شماره ۱۲

دی ماه ۱۳۹۹

نشریه فرهنگی اجتماعی گندم

« با مجوز از کمیته ناظر بر نشریات دانشگاه علامه طباطبائی »

سَلَامٌ عَلَيْهَا

از فاطمه اکتفا به نامش نکنید
نشناخته تومیف مقامش نکنید
هرکس که در او محبت زهرا نیست
علامه اگر هست ، سلامش نکنید

سَلَامٌ عَلَيْهَا
ان اعلمت انك قد فعلت
ان في شجرة اليب
صوت سلامك

« ویژه نامه امام شهادت حضرت صدیقه طاهره،
فاطمه زهرا سلام الله علیها »

فهرست مطالب

سخن سردبیر

۲

اصول حاکم بر زندگی حضرت فاطمه و علی علیهما السلام

۳

زندگی فاطمه زهرا سلام الله علیها پس از رحلت پدر

۱۳

راز گریه فاطمه سلام الله علیها؛

۱۵

حمایت زهرا (سلام الله علیها) از امام خود بعد از جریان غصب خلافت

۱۵

اقدامات جبهه نفاق بعد از رحلت پیامبر اکرم (صلوات الله علیه وآله)

۱۷

غصب فدک

۱۹

استدلال امیرالمؤمنین (علیه السلام) درباره ی فدک

۲۰

ایراد خطبه فدکیه

۲۱

سفارش حضرت فاطمه سلام الله علیها

۲۳

بخشی از وظایف ما در مقابل حضرت زهرا (سلام الله علیها)

۲۴

مقام والای علمی حضرت زهرا (سلام الله علیها)

۲۵

درسهایی از حضرت فاطمه (سلام الله علیها) برای زنان

۲۶

معرفی کتاب

۳۰

بَعْدَ مَا احَاطَ بِهِ عِلْمُكَ
وَعَلَّمَ لِقَائِهَا وَسِرَّ الْمُسْتَوْدَعِ فِيهَا

اُمِّهَا فَاطِمَةُ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا لِلَّهِ صَلَاتٌ

زندگی فاطمه‌ی زهرا سلام‌الله‌علیها از همه‌ی ابعاد، زندگی‌ای
همراه با کار و تلاش و تکامل و تعالی روحی یک انسان است.

مقام معظم رهبری

شهادت بانوی دو عالم، دخت نبی اکرم (صلوات الله علیها) حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها)
بر تمام مسلمین جهان تسلیت باد

سخن سردیر

حضرت صدیقه کبرا فاطمه زهرا سلام‌الله علیها الگوی برجسته و شاخصی برای زنان و مردان در همه تاریخ و جغرافیای جهان است؛ الگویی که تاسی به آن نه تنها آثار رنج و زحمت را از زندگی‌ها بیرون می‌برد، بلکه منشأ خیرات و برکات زیادی برای زندگی فردی و اجتماعی همه انسانها خواهد بود. در این میان، الگو بودن آن حضرت نکته‌ای نیست که تنها شیعیان به آن اذعان داشته باشند، بلکه وقتی منابع تاریخی و روایی را بررسی می‌کنیم با نمونه‌های بسیاری مواجه می‌شویم که حتی علمای غیر شیعی اعم از دانشمندان اهل سنت و حتی بزرگان مسیحیت و سایر ادیان به آن اشاره کرده‌اند. وقتی می‌خواهیم صفات و ویژگی‌های حضرت زهرا سلام‌الله علیها را بشماریم و آن‌ها را بررسی کنیم، نمی‌توانیم همه جوانب امر را بازگو کنیم. این نقش الگویی تا جایی است که شخصیت بزرگوار و کاملی مانند پیغمبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله ایشان را ام‌ابیهام لقب می‌کند. از این رو کانون فرهنگی هنری گندم بر آن شد تا با اختصاص یک شماره از نشریه خود به این بانوی عالی مقام گوشه‌ای از وظیفه خود را نسبت به ایشان ادا نماید.

دکتر محسن حبیبی
مدیر کانون فرهنگی هنری گندم

اصول حاکم بر زندگی حضرت فاطمه و علی علیهما السلام

اصل مشارکت در امور زندگی؛

یکی از اصول حاکم بر زندگی فاطمه زهرا «علیها السلام» مشارکت و تعاون در همه مراحل و همه ابعاد گوناگون زندگی می‌باشد علی «علیه السلام» بچه‌داری می‌کرد، فاطمه «علیها السلام» نان می‌پخت و یا گندم آسیاب می‌کرد، علی «علیه السلام» به جهاد می‌رفت و زخم برمی‌داشت فاطمه «علیها السلام» زخمهای او را درمان می‌کرد و شمشیر او را می‌شست، علی «علیه السلام» از مکه به سوی مدینه هجرت می‌کرد و فاطمه «علیها السلام» هم به همراه او هجرت را انتخاب می‌نمود.

ارزشی بودن ازدواج و حاکمیت ارزشها در ازدواج؛

یکی از مهمترین مسائل در ازدواج غرقه نشدن در مادیات، تجملات و فراموش نکردن معنویات و ارزشهاست که کار بسیار مشکل ولی لازم و بسیار مفید برای زندگی است.

حضرت زهرا «علیها السلام» و امام علی بن ابیطالب «علیه السلام» ارزشهای اخلاقی و معنوی را بر خانه و خانواده خود حاکم نمودند.

الف - هنگامی که عروس قصد خروج از خانه دارد نیازمندی به او مراجعه و پیراهن طلب می‌کند و فاطمه «علیها السلام» پیراهن عروسی خود را به او می‌بخشد و علی «علیه السلام» هم هیچ اعتراض نمی‌کند.

ب - شب ازدواج و آغازین لحظه‌های شروع یک زندگی نوین برای هر زن و مردی شیرین و خاطره‌انگیز است،

بسیاری از افراد این لحظه‌های شیرین را به انواع گناه می‌آیند و فکر می‌کنند هرگونه زشتیها و مفاسدی می‌تواند مجاز باشد. باید دید کاملترین الگوی بانوان جهان حضرت فاطمه «علیها السلام» چه حالاتی دارد و آغازین لحظه‌های زندگی با همسرش را چگونه شروع می‌نماید؟

در شب ازدواج علی «علیه السلام»، زهرا «علیها السلام» را نگران دید فرمود: چرا ناراحتی؟ پاسخ داد: «تَفَكَّرْتُ فِي حَالِي وَ أَمْرِي عِنْدَ ذَهَابِ عُمُرِي وَ نَزُولِي فِي قَبْرِي فَسَبَّهْتُ دُخُولِي فِي فِرَاشِي بِمَنْزِلِي كَدُخُولِي إِلَى لِحْدِي وَ قَبْرِي فَأَنْشَدُكَ اللَّهُ أَنْ قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَعَبَدُ اللَّهُ تَعَالَى هَذِهِ اللَّيْلَةَ «در پیرامون و حال و رفتار خویش فکر کردم بیاد پایان عمر خویش و منزلگاه دیگر بنام قبر افتادم که امروز از خانه پدر به خانه شما منتقل شدم و روزی دیگر از اینجا به طرف قبر و قیامت خواهیم رفت

در این آغازین لحظه‌های زندگی تو را به خدا سوگند می‌دهم که بیا تا به نماز بایستیم تا با هم در این شب خدا را عبادت کنیم.

ج - در شب عروسی ضمن شادمانی و دف زدن زنان، تکبیر هم گفته می‌شود و یاد خدا فراموش نمی‌گردد.

د - پیامبر پس از ازدواج از علی «علیه السلام» سؤال کردند: زهرا «علیها السلام» را چگونه یافتی. حضرت علی «علیه السلام» فرمودند:

«نعم العون علی طاعه الله» «فاطمه علیها السلام» چه خوب یاوری، برای اطاعت الهی است»

اهمیت دادن به تربیت فرزندان؛

رنگ مادی زندگی نباید آنچنان غالب و مهم جلوه داده شود، به شکلی که اساس تشکیل زندگی و اهداف انسانی در آن فراموش گردد. یکی از اهداف زندگی زناشویی تکثیر و بقاء نسل انسان‌هاست. آنهم انسانهایی که در نتیجه تربیت و زحمات والدین، شایسته نام انسانی باشند. زندگی اگر چه از نظر مادی ساده باشد می‌تواند از نظر تربیتی و معنوی ایده‌ال باشد و لباس تقوا برای فرزندان با اهمیت‌تر از لباس ظاهر و لباس بدن است.

یکی از اصول حاکم بر زندگی فاطمه زهرا «علیها السلام» دقت در تربیت فرزندان و تحمل همه مشقتهای لازم برای ارائه بهترین انسانها به جامعه بوده است و نتیجه این زندگی مقدس فرزندان همچون حسن، حسین، زینب، و ام‌کلثوم «علیهم السلام» می‌باشند.

اصل میهمان دوستی و ضیافت در خانه

یکی از اصول اخلاقی لازم برای هر خانواده، دیگرگرائی در قالب آداب اسلامی است. یکی از جلوه‌های زیبای این اصل اخلاقی میهمان‌پذیری، میهمانی دادن و دوست داشتن این عمل با روی باز است. در سیره انبیاء الهی و اولیاء دینی همچنین در روایات متعدد دینی بر این اصل دینی و انسانی تکیه شده است. در روایت داریم

که پیامبر گرامی «صلی الله علیه و آله» فرمودند: «الضیفُ دَکِیلُ الْجَنَّةِ» «میهمان راهنمای انسان به سوی بهشت است» سیره فاطمه «علیها السلام» و شوهر او در این جهت بسیار روشن، جذاب و خواندنی است به شکلی که در بعضی از روایات وجود دارد که اگر بیش از شش روز می‌گذشت و میهمانی برای علی «علیه السلام» نمی‌رسید تأسف می‌خورد و می‌نالید. در تاریخ آمده است مرد گرسنه‌ای در مسجد مدینه به پا خاست و گفت: ای مسلمانان از گرسنگی به تنگ آمده‌ام مرا میهمان کنید.

پیامبر اسلام «صلی الله علیه و آله» فرمودند: چه کسی این مرد را امشب میهمان می‌کند؟ حضرت علی «علیه السلام» فرمود: من یا رسول‌الله! کمی بعد وارد منزل شده از فاطمه «علیها السلام» پرسید:

آیا غذائی در منزل داریم؟ میهمان گرسنه آورده‌ام. حضرت زهرا «علیها السلام» ایثارگرانه فرمودند:

«ما عندنا الا قوتُ الصبیة و لکننا نُؤثرُ به ضیفنا» «در خانه ما غذائی نیست مگر به اندازه خوراک دختر بچه اما امشب ایثار کرده گرسنگی را تحمل می‌کنیم و همین مقدار غذا را به میهمان می‌بخشیم»

ایثار و انفاق خانوادگی؛

مقدم داشتن دیگران بر خود اصلی بسیار ارزشمند و فوق انسانی است که هر کس نمی‌تواند دارنده آن باشد. یکی از امتیازات خانوادگی حضرت زهرا «علیها السلام» حاکمیت این صفت برجسته اخلاقی بر تمامی آنهاست.

بارها و بارها در صحنه گوناگون جلوه‌های شکوهمند از ایثار جمعی و گروهی فاطمه علیها السلام و اعضاء خانواده او در تاریخ به ثبت رسیده است.

الف - قصه سوره هل‌اتی و ایثار گروهی خانواده فاطمه «علیها السلام»
ب - ایثار غذا به میهمان و خود گرسنه بودن.

استفاده و بکارگیری عوامل معنوی برای حل معضلات و مشکلات؛

یکی از متدها و اصول حاکم بر زندگی فاطمه «علیها السلام» دخالت دادن عوامل معنوی در شئونات زندگی مادی می‌باشد. عقیده‌مندی حضرت به تأثیر عوامل معنوی و بکارگیری آنها در جای جای زندگی آن بانوی باکرامت جلوه‌گری دارد که به چند نمونه از آن اشاره می‌کنیم.

الف - هنگامی که حسن و حسین «علیهما السلام» مریض شدند حضرت زهرا «علیها السلام» برای شفای آنان از عامل معنوی نذر کردن استفاده نمودند.

ب - برای رفع خستگی از کار خانه، پیامبر اکرم «صلی الله علیه و آله» به فاطمه «علیها السلام» تسییحات معروف حضرت زهرا «علیها السلام» را تعلیم دادند و آن حضرت هم پذیرفت.

ج - تقاضای دعا از پیامبر برای شفای فرزندان.

د - استفاده از تعویذات و دعاها برای حفظ فرزندان.

اهمیت و احترام به کار و همکاری در بین اعضاء خانواده؛

کار در اسلام عبادت است و به‌عنوان یکی از اصول تربیتی و انسان‌ساز طرح می‌گردد و در سیره اولیاء خدا ارزشی والا داشته است. فاطمه «علیها السلام» و علی «علیه السلام» به‌عنوان دو عضو برجسته در خانواده اهل بیت به کار، احترام خاص می‌گذارند و دارای وجدان کاری و همکاری با یکدیگر بودند. علی «علیه السلام» در هر بعد از ابعاد زندگی خود در مقام جهاد، حکومت، سیاست، عبادت و باغداری و مزرعه‌داری و... بالاترین تلاشها را داشت.

فاطمه زهرا «علیها السلام» نیز در مقام عبادت، دفاع از ولایت، و کار در خانه و خانه‌داری و اداره فدک بالاترین تلاشها را داشت.

تقسیم کار خانه؛

زندگی دارای مشکلاتی است که کار نمودن و تقسیم آن بین اعضاء بسیاری از آن مشکلات را حل می‌کند. زندگی فاطمه «علیها السلام» پر از تلاش، تفاهم و تقسیم کار است. امام باقر «علیه السلام» می‌فرماید:

«همانا فاطمه «علیها السلام» با علی «علیه السلام» پیمان بسته بود که کار خانه و خمیر کردن آرد و پختن نان و جارو کردن خانه را ایشان انجام دهد و علی «علیه السلام» نیز با ایشان پیمان بسته بود که کارهای بیرون از خانه همچون آوردن هیزم و تهیه غذا را او انجام دهد»

احترام متقابل اعضاء به یکدیگر؛

یکی از دستورات اخلاقی اسلام حفظ حریم شخصیتی افراد و احترام متقابل افراد به یکدیگر است.

در زندگی فاطمه «علیها السلام» اصل احترام اعضاء خانواده به یکدیگر رعایت می‌گردید و همسر نسبت به همسر و هر یک از والدین در ارتباط با فرزندان خود احترام خاصی قائل بودند.

نفی ارزشهای جاهلی در ملاک انتخاب همسر؛

امام صادق «علیه السلام» می‌فرماید: هنگامی که طرفین همدیگر را به خاطر ثروت یا زیبایی به ازدواج درآورند به این هدف نخواهند رسید ولی اگر یکدیگر را به خاطر دین و ایمانشان انتخاب کنند خدای عزوجل هم زیبایی و هم ثروت را به هر دوی آنها خواهد داد.

و حضرت زهرا «علیها السلام» به پیامبر «صلی الله علیه و آله» می‌فرماید: «یا رَسُولَ اللَّهِ: دَخَلَ عَلَيَّ نِسَاءٌ مِنْ قَرِيْشٍ وَ قُلْنَ لِيْ زَوْجَكَ رَسُولُ اللَّهِ مِنْ فَقِيْرٍ لَا مَالَ لَهُ»

«ای رسول خدا زنان قریش به منزل من وارد شدند و سرزنش آغاز کردند و گفتند: پیامبر تو را همسر کسی قرار داد که سرمایه‌ای ندارد.»

فرمان پذیری فاطمه از علی؛

روزی امام علی «علیه السلام» وارد منزل شد و فرمود: فاطمه جان خلیفه و عمر در پشت خانه منتظر اجازه ورود می‌باشند تا نظر شما چه باشد؟

حضرت زهرا «علیها السلام» فرمود:

«الْبَيْتُ بَيْتُكَ وَالْحَرَّةُ زَوْجَتُكَ أَفْعَلُ مَا تَشَاءُ»

«علی جان خانه، خانه توست و من زن آزاده همسر تو می‌باشم هر آنچه می‌خواهی انجام ده»

حاکمیت اصل مشورت بر زندگی؛

مشورت یعنی استفاده از فکر، خرد و تجارب دیگران و اضافه نمودن اندوخته‌های علمی و عملی دیگران به خود و زندگی خود. وجود مشاور در زندگی بسیار لازم و ضروری است چرا که بسیاری از اوقات تسریع و تسهیل در روند زندگی ایجاد می‌کند و گاهی مشکلات و تعارضها را حل می‌نماید. همچنین جسارت مشورت طلبی و مشاوره با دیگران یکی از روحیات لازم برای هر خانواده است.

یکی از اصول حاکم بر زندگی فاطمه «علیها السلام» و علی «علیه السلام» مشورت خواهی و مشاوره با پیامبر مکرم اسلام به عنوان فکر برتر و قابل احترام بود. این دو بزرگوار بارها به پیامبر برای امور زندگی خود مراجعه می‌نمودند و از ارشادات و راهنماییهای آن حضرت بهره‌مند می‌شدند.

همچنین پیامبر اکرم «صلی الله علیه و آله» هنگامی که آمادگی این دو بزرگوار را برای هدایت‌پذیری دیدند بارها خود به‌خانه زهرا «علیها السلام» مراجعه می‌کردند و آنها را رهبری و راهنمایی می‌نمودند. مثلاً در تقسیم کار بین زوجین حضرت با پیامبر «صلی الله علیه و آله» مشورت نمودند و برای استخدام مستخدم با پیامبر «صلی الله علیه و آله» مشورت نمودند و کمک خواستند.

پیامبر اکرم شش ماه متوالی هنگام نماز در خانه فاطمه «علیها السلام» می‌ایستادند و آنها را دعوت به نماز می‌کردند.

اصل آرایش و زینت برای همسر؛

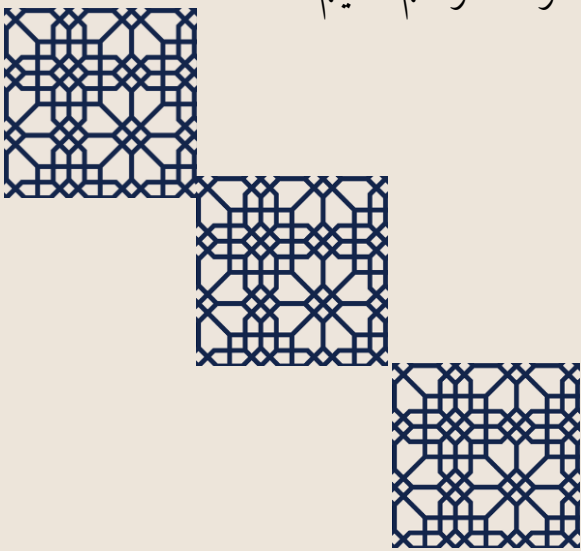
برای زن در رسیدگی به وضع ظاهریش به‌خاطر همسرش سزاوار نیست که به خود و سر و وضعش نرسد ولو به اینکه گردن‌بندی را در گردن خویش بیاویزد و نیز پسندیده نیست که دستش را بدون رنگ رها کند ولو اینکه مختصر حنائی بگذارد گرچه سالخورده باشد.

در زندگی فاطمه زهرا «علیها السلام» آمده است که ام‌سلمه می‌گوید: از حضرت زهرا «علیها السلام» پرسیدم آیا عطر و بوی خوش ذخیره کرده‌ای؟ فرمودند: آری. رفت و شیشه عطری آورد و مقداری در کف دست من ریخت. بوی خوشی داشت که هرگز نشنیده بودم. گفتم: این عطر خوشبو را از کجا تهیه کرده‌ای؟ فرمود: این عطر مُشکی است که از بال و پَر جبرئیل فرو ریخته است.

پیامبر اکرم «صلی الله علیه و آله» به عمار یاسر مأموریت داد برای شب عروسی حضرت زهرا «علیها السلام» عطرها و خوشبو تهیه نماید، عمار یاسر می‌گوید: عطر خوبی تهیه کرده به منزل فاطمه «علیها السلام» بردم فرمود:

«يَا أَبَا الْقَيْظَانَ مَا هَذَا الطَّيِّبُ؟» «ای عمار یاسر این عطر چیست؟»

گفتم: پدرت رسول خدا «صلی الله علیه و آله» مرا امر کرد تا فراهم نمایم.

خانه، گفتن اذان، خواندن نمازهای مستحبی مخصوصاً نماز شب در خانه از مواردی است که اسلام بر آن تکیه داشته است.

اختصاص مکانی برای عبادت و نماز در خانه بخشی از توصیه های اسلام در این خصوص است. در روایت است که حضرت زهرا «علیها السلام» محراب عبادت داشت، لباس و عطر مخصوص نماز داشتند همچنین علی «علیه السلام» مکانی مخصوص برای عبادت داشتند و فرزندان خود را هم هنگام عبادت شبانه به آن مکان می بردند.

اصل جهادی بودن همه اعضاء و فدائی دادن برای اسلام

خانه فاطمه «علیها السلام» تجلیگاه جهاد اسلامی، تربیت مجاهدین خط مقدم جبهه نبرد و مأنوس با مبارزه شمشیر، میدان جنگ، خون، شهادت، زخم برداشتن و دفاع از اسلام بود صاحب ذوالفقار همسر فاطمه «علیها السلام»، حمزه سیدالشهداء عموی او، امام حسن مجتبی «علیه السلام» و امام حسین «علیه السلام» آفریننده بزرگترین حماسه های تاریخی، فرزندان او هستند. بلی محسن شهید، فاطمه «علیها السلام» لطمه دیده، علی «علیه السلام» زخم خورده، حسن «علیه السلام» مسموم و حسین «علیه السلام» سر جدا و زینب و کلثوم به اسارت رفته همه و همه زیر یک سایبان و در یک خانه بوده اند و این یکی از امتیازات بزرگ خاندان فاطمه «علیها السلام» است.

که خداوند متعال فرمود:

«فَضَّلَ اللَّهُ الْمَجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا» «خدا برتری داده است مقام مجاهدین و رزم آوران را بر مرفهین و نشستگان»

عبادت در خانه و مأنوس نمودن اطفال با عبادت؛

امام مجتبی «علیه السلام» می فرماید مادرم فاطمه «علیها السلام» را دیدم که شب جمعه در محراب خویش به عبادت ایستاده و پیوسته در رکوع و سجود بود تا آنکه سپیده صبح بردمید و از او می شنیدم که برای مردان و زنان مؤمن دعا می کرد و نامشان را بر زبان جاری می ساخت و برایشان دعا می کرد ولی برای خویش هیچ دعا نمی کرد، پس به او گفتم: ای مادر! چرا همانگونه که برای دیگران دعا می کنی برای خود دعا نمی کنی؟

فرمود: «ای پسر! نخست باید همسایگان را دریافت و دعا نمود آنگاه به خانه و اهل خانه پرداخت»

اختصاص اطاقی برای عبادت در خانه؛

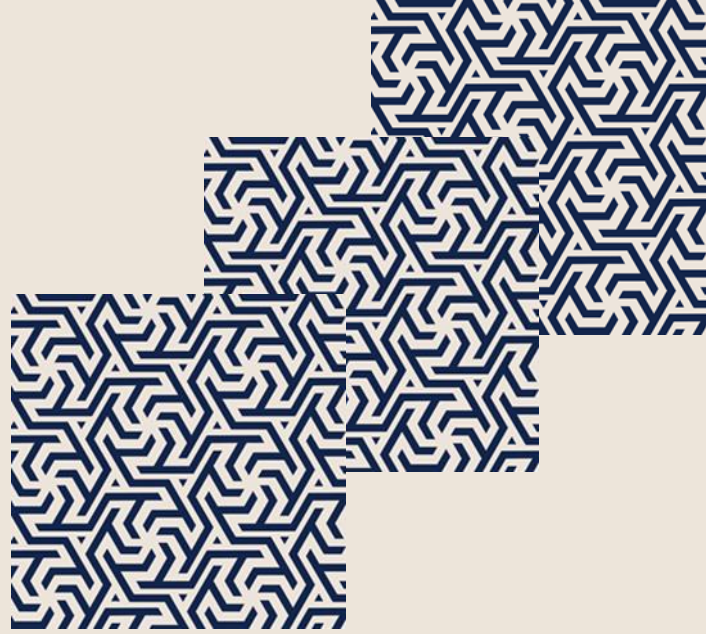
یکی از دستورات اسلام رعایت آداب دینی در خانه و انجام فرایض و مستحبات دینی در محیط و فضای خانه است. خواندن قرآن در

برای آنان علم ارزش ویژه دارد. در این جهت به نقل یک روایت می پردازیم. شخصی وارد محضر فاطمه زهرا «علیها السلام» گردید و عرض کرد: ای دختر رسول خدا «صلی الله علیه و آله» آیا پیامبر اسلام یادگاری نزد شما دارد که به عنوان هدیه و تحفه عنایت فرمائید؟

فاطمه «علیها السلام» به کنیزی که در حضورش بود فرمودند آن ابریشینه یا آن جریده را بیاور. کنیزک به جستجوی آن پرداخت ولی آن را نجست. فاطمه «علیها السلام» بسیار ناراحت شدند و فرمودند: سعی کن آن را پیدا کنی چرا که ارزش این نوشته علمی از نظر من به منزله حسن و حسین «علیهما السلام» می باشد. پس با تلاش و جستجو کنیزک آن را پیدا کرد. پارچه ای بود که در غلاف مخصوص خویش قرار گرفته بود.

استفاده از خدمتکار برای فراغت بیشتر داشتن حضرت فاطمه «علیها السلام» با همه بزرگواری و مقام و منزلتی که در پیشگاه خداوند داشت کار خانه را خود انجام می داد و تا مدتها خدمتکار نداشت. روزی پیامبر «صلی الله علیه و آله» زنی را که در یکی از جنگها اسیر گرفته بود نزد فاطمه «علیها السلام» آورد و دست او را در دست آن حضرت گذاشته فرمود: ای فاطمه «علیها السلام» این زن در خدمت توست او اهل نماز است. سپس درباره او سفارش کرد. فاطمه «علیها السلام» نگاهی به صورت پیامبر کرد و چنین گفت:

کار خانه را تقسیم می کنیم یک روز من کار می کنم و یک روز او. اشک در چشمان پیامبر حلقه زد و فرمود: «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»

اصل ارتباط خانه با مسجد و آشنا نمودن فرزندان با مسجد؛

خانه فاطمه و علی «علیهما السلام» در کنار مسجد پیامبر «صلی الله علیه و آله» بود و درب آن نیز به مسجد باز می شد عده ای دیگر از یاران پیامبر «صلی الله علیه و آله» هم دری از خانه شان به مسجد باز می شد. روزی پیامبر «صلی الله علیه و آله» فرمان داد تمامی درهایی را که به مسجد باز می شد ببندند، جز درب خانه فاطمه و علی «علیهما السلام» که آن را به دستور پیامبر «صلی الله علیه و آله» باز نهادند. وقتی یاران پیامبر «صلی الله علیه و آله» می گفتند ای رسول خدا «صلی الله علیه و آله» درب خانه های ما را به مسجد بستی اما درب خانه علی «علیه السلام» را باز نهادی فرمود: من آن را نبستم بلکه به فرمان خدا بسته شد.

علم دوستی همه اعضاء خانواده؛
یکی از ارزشهای مهم اسلامی و انسانی علم و دانش و تلاش برای کسب معرفت دینی و اشاعه فرهنگ علم دوستی در بین دیگران است. همه اعضاء خانواده زهرا «علیها السلام» بعنوان گنجینه های علم خدا، آشنا با علوم و تفسیر قرآن و عارف به احادیث پیامبر بودند

رعایت حق خدمتکار؛

از سلمان نقل شده که گفت در خانه حضرت زهرا «علیها السلام» بودم که دیدم فاطمه «علیها السلام» نشسته و آسیابی پیش روی اوست و بوسیله آن مقداری جو را آرد می‌کند و عمود آسیا خون‌آلود است و حسین «علیها السلام» در یک جانب بر اثر گرسنگی به شدت گریه می‌کند. عرض کردم ای دختر رسول خدا چندان خود را به زحمت نینداز و اینک این فضا است و در خدمت حاضر است فرمود: رسول خدا «صلی الله علیه و آله» به من سفارش نمود که کارهای خانه را یک روز من انجام دهم و روز دیگر فضا. دیروز نوبت فضا بود و امروز نوبت من است.

محنت پذیری همه اعضاء خانواده؛

همه اعضاء خانواده فاطمه زهرا «علیها السلام» محنت‌پذیر و آبدیده و آماده چشیدن رنجها در مسیر اسلام بودند. انواع اذیت‌های اجتماعی و آزارها و کمبودهای مختلف را در جهت تکمیل شخصیت خود و در دفاع از حدود اسلام و آرمانهای پیامبر «صلی الله علیه و آله» به خود خریدند.

سه سال در شعب ابی‌طالب زندگی کردن، هجرت از مکه و ورود به مدینه، شرکت در جنگ‌های مختلف، تحمل آزارهای زبانی مردم، آماده نمودن خود و همه اعضاء خانواده برای شهادت و اسارت یکی بعد از دیگری، شاهد شهادت یکدیگر بودن اما خستگی ناپذیری و نشاط در همه شرائط، از خصوصیات و مصادیق محنت‌پذیری اعضاء خانواده فاطمه زهرا «علیها السلام» است.

دفاع از ارزشها از طریق خطابه و تسلط بر ادبیات و شعر در همه اعضاء خانواده؛

یکی از امتیازات آل یس قدرت بیان، شیرینی کلام و غنای کلامی آنان است. از علی «علیه السلام» تا ام‌کثوم، همه و همه خطبه‌های شیرین علمی و بلیغ دارند و در موقع لزوم در مقام خطابه به عنوان برترین خطبا و سخنرانان، عالی‌ترین بیانات را داشته‌اند. خطبه‌های امیرالمؤمنین در نهج‌البلاغه، خطبه‌های فاطمه زهرا «علیها السلام» در مدینه و اشعار باقیمانده از ایشان، خطبه‌های امام حسن مجتبی «علیه السلام» و سخنرانی‌های حضرت سیدالشهدا «علیه السلام» خطابه‌های زینب کبری و ام‌کثوم در ماجرای عاشورا، حکایت از قدرت بیان و وجود این فضیلت برجسته خانوادگی در اهل بیت عصمت و طهارت دارد.

عشق و عاطفه و مهربانی همه اعضاء به یکدیگر؛

انسانهای کامل در تمام ابعاد وجودی به کمال رسیده و در هر جهت عالیترین رتبه را احراز نموده‌اند خاندان فاطمه زهرا «علیها السلام» به عنوان کاملترین انسانها از جهت عاطفی و محبت‌ورزی به یکدیگر خالص‌ترین و بیشترین محبتها و عشقها را داشتند. محبت صدرصد عاطفی فاطمه علیها السلام» به امیرالمؤمنین «علیه السلام» و محبت علی «علیه السلام» به فاطمه «علیها السلام» محبت علی و فاطمه «علیهم السلام» به فرزندان و محبت فرزندان آن دو بزرگوار به پدر و مادر در تاریخ قصه‌های متعدد و درس‌آموزی دارد. بطور مثال هنگامی که مولا امیرالمؤمنین را برای بیعت از خانه بیرون می‌برند عشق مشتعل فاطمه «علیها السلام» نسبت به علی «علیه السلام» فروزان‌تر می‌شود و در مقام عواطف پاک خود به سلمان می‌گوید:

«يَا سَلْمَانَ يُرِيدُونَ قَتْلَ عَلِيٍّ وَ مَا عَلِيٌّ عَلِيٌّ صَبْرٌ فَدَعْنِي حَتَّى أَمِي قَبْرَ أَبِي فَأَشْرَنَ شَعْرِي
وَ أَشَقَّ جَيْبِي وَ أَصِيحَ إِلَى رَبِّي»

«ای سلمان آنها قصد جان علی «علیه السلام» را دارند و من در شهادت علی علیه السلام، نمی‌توانم صبر کنم صبرم تمام شده مرا به حال خود بگذار تا کنار قبر پدرم بروم موهایم را پریشان نموده گریبان چاک سازم و به درگاه خدا ناله سر دهم،

پس از لحظاتی چند که در میان سکوت و اندوه و شگفتی حاضران، مهاجمین دست از امام کشیدند و امام علی «علیه السلام» تنها و مظلوم از مسجد مدینه بیرون آمده راه خانه را در پیش گرفت، حضرت زهرا «علیها السلام» شوهر معصوم را نکریسته و فرمود:
«رُوحِي لِرُوحِكَ الْفِدَاءُ وَ نَفْسِي لِنَفْسِكَ الْوَقَا يَا أَبَا الْحَسَنِ إِنْ كُنْتُ فِي خَيْرٍ كُنْتُ مَعَكَ وَ إِنْ كُنْتُ فِي شَرٍّ كُنْتُ مَعَكَ»

«علی جان، جانم فدای جان تو و جان و روح من سپر بلای جان تو یا ابالحسن همواره با تو خواهم بود، اگر تو در خیر و نیکی بسر می‌بری با تو خواهم زیست و یا اگر در سختی و بلاها گرفتار شدی باز هم با تو خواهم بود»

شجاعت و دلیری همه اعضاء؛

شجاعت یکی از چهار ضلع مهم فضائل بزرگ اخلاقی است چرا که اصول اخلاقی مهم شامل چهار عنوان شجاعت، عدالت، عفت و حکمت می باشد.

خاندان اهل بیت همچنانکه در باب عدالت عفت و حکمت عالی ترین مدارج را دارا می باشند در احراز صفت شجاعت هم بالاترین و کاملترین آن را بهره مندند.

شجاعتهای علی «علیه السلام»، دلاوریهای فاطمه «علیها السلام» در مقام احتجاج و درگیر شدن با عمر و خلفای ستم، شجاعتهای امام حسن «علیه السلام» و حسین بن علی «علیه السلام» و شجاعتهای زینب کبری و ام کلثوم «علیهم السلام» در مبارزه با بنی امیه، معاویه و یزید باز از سندهای محکم تاریخی جهت اثبات شجاعت خانوادگی اهل بیت عصمت و طهارت است.

انضباط و آدابی بودن زندگی فاطمه و خاندان او؛

یکی از آثار و فوائد مهم اعتقاد دینی مؤدب شدن انسان به مجموعه ای از آداب و قوانین برای انجام اعمال زندگی است یک فرد متدین همه رفتارهایش دارای قانونمندی دینی است. خواب، خوراک، کلام، نظافت، خانه داری و همه شئون او دارای انضباط خاص قانونی است. فاطمه زهرا «علیها السلام» بعنوان نمونه کامل یک زن مسلمان و یک الگوی تمام عیار انسانی انضباط خاص را بر زندگی حاکم نموده بود و آداب خاص بر زندگی ایشان حاکم بود و نیز به آن توصیه می نمودند. برای مثال به موارد زیر می توان اشاره کرد:

الف - هنگام خواب حضرت چهار عمل مستحبی انجام می دادند:

۱- خواندن سه سوره قل هو الله که پاداش ختم قرآن دارد.

۲- صلوات فرستادن بر پیامبر گرامی اسلام «صلی الله علیه وآله» و پیامبران الهی که موجب شفاعت پیامبران از انسان خواهد شد.

۳- طلب مغفرت برای مؤمنین که موجب خشنودی آنهاست.

۴- گفتن تسبیحات اربعه که ثواب حج و عمره دارد.

ب - فاطمه زهرا «علیها السلام» همیشه در خانه معطر بود.

ج - فاطمه زهرا «علیها السلام» برای نماز، لباس مخصوص و برای عبادت جایگاه مخصوص داشتند.

د- کار بیرون خانه و کار داخل خانه بین علی «علیه السلام» و ایشان تقسیم شده بود.

و - کار داخل خانه را هنگامی که خدمتکار استخدام نمودند بین خود و او تقسیم نمودند. این موارد و مواردی از این دست همه بیانگر نظم خاص در نظام زندگی فاطمه زهرا «علیها السلام» می باشد.

زندگی فاطمه زهرا سلام الله علیها پس از رحلت پدر

ابن عباس می گوید: «وقتی زمان وفات رسول خداصلی الله علیه وآله رسید، حضرت آن قدر گریست که آب دیده اش بر محاسن مبارکش جاری شد. پرسیدند: یا رسول الله! برای چه می گریید؟ پاسخ داد: برای فرزندانم و آنچه بدهای امت من، بعد از من نسبت به ایشان خواهند کرد. گویا می بینم فاطمه سلام الله علیها دخترم را که بعد از من بر او ستم می کنند و او فریاد می کشد که «یا ابتاه، یا ابتاه» و کسی از امت من او را یاری نمی کند. فاطمه سلام الله علیها با شنیدن این سخنان گریست، پیامبرصلی الله علیه وآله فرمود: دخترم! گریه نکن، فاطمه سلام الله علیها پاسخ داد: برای آنچه با من خواهد شد، گریه نمی کنم؛ ولی از جدایی شما گریه می کنم. حضرت فرمود: بشارت باد تو را ای دخترم که زود به من ملحق خواهی شد و تو اولین شخص از اهل بیت هستی که به من ملحق خواهد شد.»

با سوز و گداز مشغول گریه است، صبر کردم تا ساکت شد. گفتم: ای سرور زنان جهان! به خدا سوگند از گریه شما رگهای قلبم پاره شد، فرمود: ای ابا عمر! سزاوار است گریه کنم؛ زیرا با مصیبت رحلت بهترین پدرها رو به رو شده ام. آه! چقدر مشتاق دیدار رسول خداصلی الله علیه وآله هستم.»

بیت الاحزان حضرت فاطمه سلام الله علیها؛ فضه، خادم فاطمه زهرا سلام الله علیها، روشن ترین تصویر را از این غم جانکاه تصویر می کند. او در ملاقاتی با «ورقه بن عبدالله ازدی» می گوید: «از اهل زمین، اصحاب، نزدیکان و دوستان، کسی به اندازه مولایم فاطمه غمگین و گریان نبود. هر لحظه اندوهش تجدید می شد و گریه اش افزون تر. او هفت روز نشست، ناله اش خاموش نشد و هر روز گریه اش بیش تر از روز قبل شد. وقتی روز هشتم رسید... طاقت نیاورد، بیرون آمد و فریاد زد. گویی از زبان رسول خداصلی الله علیه وآله سخن می گفت

آری، رسول خداصلی الله علیه وآله در ۲۸ صفر رحلت فرمود و فاطمه سلام الله علیها را در میان حزن و اندوه فراوان تنها گذاشت. امیرمؤمنان علی علیه السلام فرمود: «پیامبرصلی الله علیه وآله را در پیراهنش غسل دادم. فاطمه سلام الله علیها همان پیراهن را از من خواست، وقتی آن را دید، بی هوش شد. به این خاطر آن را پنهان کردم.» «محمود بن لبید» می گوید: «پس از رحلت رسول خداصلی الله علیه وآله، دختر آن بزرگوار فاطمه زهرا سلام الله علیها همواره کنار قبر شهدای احد می رفت و از فراق پدر گریه می کرد. روزی برای زیارت قبر حضرت حمزه علیه السلام رفتم، حضرت شلام الله علیها را دیدم که

زنان رو به او کردند و پسران و دختران بیرون آمدند. مردم گریه می کردند، ضجه می کشیدند و از هر گوشه ای آمده بودند. چراغها خاموش شد تا صورتهای زنان دیده نشود. زنان گمان کردند که رسول خدا صلی الله علیه و آله از قبر برخاسته است. مردم در وحشت فرو رفتند و فاطمه ندا زد و ندبه کرد:

«وَأَبْتَاهُ! وَصَفِيَاءَهُ! وَ مُحَمَّدَاهُ! وَ أَبَا الْقَاسِمَاءِ! وَ رَيْبِعَ الْأَرَامِلِ وَ الْيَتَامَى! مَنْ لِقَبْلَهُ وَ الْمُصَلَّى وَ مَنْ لَابْنَتِكَ الْوَالِهَةَ التَّكْلَى؛ وَ ائى پدر! و ائى برگزیده خدا! و ائى محمد! و ائى ابا القاسم! و ائى بهار بیوه زنان و یتیمان! چه کسی رو به قبله ایستد و نماز گذارد؟ چه کسی برای دختر مصیبت زده و حیران تو مائده است؟» آن گاه برگشت و از شدت گریه دیگر چیزی را نمی دید، تا اینکه از قبر حضرت محمد صلی الله علیه و آله دور شد. وقتی نگاهش به خانه افتاد، یک سمتش به سوی مأذنه قرار گرفت، قدمهایش را کوتاه کرد و همچنان ناله بر می آورد تا اینکه بیهوش شد. زنان به سویش شتافتند و آب به صورتش پاشیدند تا به هوش آمد و ادامه داد: پدر جان! قوتم و خویشتن داریم را از دست داده ام، دشمن مرا سرزنش می کند، حزن و اندوه مرا می کشد. پدر جان! یکه و تنها باقی مانده و در کار خود سرگردانم. صدایم خاموش، پشتم شکسته، زندگی ام درهم ریخته و روزگارم تیره شده است. پدر جان! بعد از تو برای وحشتم مونس ندارم و مانعی برای گریه ام و یآوری برای ضعفم پیدا نمی کنم... پدر جان! بعد از تو روابط انسانها دگرگون شد و درها به روی من بسته شد. فاطمه به خانه اش برگشت. شب و روز گریست و اشکش قطع نشد. بزرگان مدینه جمع شدند، به نزد علی علیه السلام رفتند و گفتند: «ای ابا الحسن! فاطمه شب و روز گریه می کند و کسی از ما نیست که شب را به راحتی به صبح برساند... از او بخواه یا شب گریه کند یا روز.» علی علیه السلام به نزد فاطمه سلام الله علیها رفت و تقاضای آنان را مطرح کرد. فاطمه سلام الله علیها فرمود: «ای ابا الحسن! چقدر اندک است ماندن من در میان مردم و چقدر نزدیک است پنهان شدن من از جمعشان. سوگند به خدا هرگز سکوت نخواهم کرد، نه شب و نه روز، گریه ام را رها نمی کنم تا به پدرم رسول خدا صلی الله علیه و آله پیوندم.» از آن پس علی علیه السلام خانه ای برای فاطمه سلام الله علیها در بقیع ساخت که به بیت الاحزان مشهور شد. فاطمه با حسن و حسین علیهما السلام به آنجا می رفتند و بین قبرها گریان بودند. وقتی شب از راه می رسید، علی علیه السلام می آمد و او را به خانه می برد. وضع به همین صورت بود تا اینکه بیست و هفت روز گذشت و فاطمه سلام الله علیها در بستر بیماری افتاد.»

راز گریه فاطمه سلام الله علیها؛

آنچه به این همه عزاداری عجیب و طولانی حضرت فاطمه سلام الله علیها معنا می بخشد و او را در ردیف بسیار گریه کنندگان قرار می دهد، (۵) چیست، غیر از اینکه فاطمه سلام الله علیها به عیان می دید که نفاق رخ نموده و بعد از رحلت رسول خدا صلی الله علیه و آله اسلام و دین پدرش صلی الله علیه و آله در معرض آسیب فراوان قرار گرفته است. آری، گریه فاطمه سلام الله علیها برای انحراف اسلام بود که بعد از پدرش رسول خدا صلی الله علیه و آله مردمانی نقاب دین بر چهره زده و به نابودی نسل محمد صلی الله علیه و آله کمر همت بسته بودند و مهم ترین جلوه این انحراف همانا غضب مقام خلافت امیر مؤمنان علیه السلام بود که بلافاصله بعد از وفات رسول خدا صلی الله علیه و آله روی داد و فاطمه بخش اعظم عمر مختصرش را برای تصحیح این انحراف صرف کرد. این دوره از حیات مظلومه دو عالم را می توان بدین صورت تبیین کرد.

حمایت زهرا (سلام الله علیها) از امام خود بعد از جریان غضب خلافت؛

۱. حضرت زهرا سلام الله علیها روایات پیامبر صلی الله علیه و آله پیرامون علی علیه السلام را برای مردم بازگو می کرد. از جمله فرمود: «از پدرم رسول خدا صلی الله علیه و آله - در مرضی که منجر به وفاتش شد، در حالی که حجره او مملو از اصحاب بود - شنیدم که فرمود: ای مردم! نزدیک است که به زودی از میان شما رخت بر بندم. آگاه باشید که در میان شما کتاب پروردگار عزوجل و اهل بیت را به یادگار می گذارم. آن گاه دست علی علیه السلام را گرفت و فرمود: این علی علیه السلام با قرآن است و قرآن با علی علیه السلام؛ این دو از هم جدا نمی گردند تا در کنار حوض بر من وارد شوند. آن گاه است که از شما سؤال خواهم کرد: چرا از آن دو سرپیچی کردید؟»

۲. ابن قتیبه در کتاب «الامامة و السياسة» می نویسد: «علی بن ابی طالب علیه السلام شبها فاطمه سلام الله علیها را سوار بر مرکبی می کرد و به مجالس مدینه می برد و فاطمه سلام الله علیها آنها را به یاری شوهرش می خواند؛ ولی آنها در پاسخ فاطمه سلام الله علیها می گفتند: ای دختر رسول خدا! بیعت ما با این مرد (ابوبکر) پایان یافته و اگر شوهر تو پیش از ابوبکر به نزد ما می آمد، ما کسی را به او ترجیح نمی دادیم و با او بیعت می کردیم.»

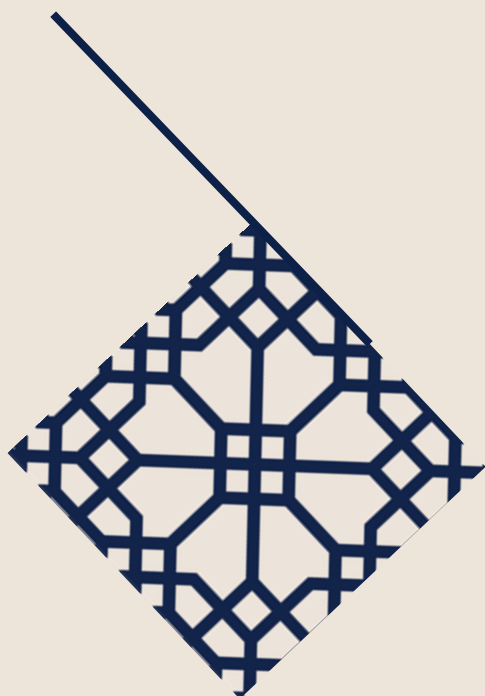
علی علیه السلام که این گفتار را می شنید، می فرمود: آیا جایز بود من جنازه پیامبر صلی الله علیه و آله را در خانه اش بگذارم و برای منازعه بر سر خلافت بیرون آیم؟ سخن که به اینجا می رسید، فاطمه سلام الله علیها می گفت: ابوالحسن کاری را که شایسته بود انجام داد، آنها نیز کاری کردند که مورد بازخواست خدای تعالی قرار خواهند گرفت.»

۳. حضرت فاطمه سلام الله عليها در ملاقات زنان که برای عیادت وی آمده بودند فرمود: «به خدا سوگند! اگر زمام مرکب خلافت را که رسول خدا صلی الله علیه و آله به دست او سپرده بود، در دست او می گذاردند و از وی دفاع و پیروی می کردند، به خوبی آن را مهار می کرد، آن گاه به نرمی و راحتی آنان را به راهشان می برد و هدایت می کرد که او پایگاه اشرار و اساس محکم نبوت و مهبط روح الامین و در کار دنیا و آخرت خبیر بود. اینک روزگار آبستن است، پس بنگرید تا چه می زاید! آن گاه قدحهای بزرگ بیاورید و آنها را از خون تازه و زهر کشنده پر کنید.»

۴. محمود بن لبید حضرت زهرا سلام الله عليها را در قبرستان شهدای احد ملاقات کرد. از حضرت پرسید: «آیا رسول خدا صلی الله علیه و آله کسی را برای خلافت و رهبری تعیین کرد؟ فرمود: عجب! آیا روز غدیر را فراموش کردید؟ گفت: نه؛ ولی می خواهم سخنی ویژه از شما بشنوم. فاطمه سلام الله عليها فرمود: خدا را گواه می گیرم که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: علی خیر من اخلّفه فیکم و هو الامام بعدی و سبطای و تسعة من صلب الحسین ائمه...؛ علی بهترین انسانی است که من او را در میان شما جانشین خود کردم. او امام بعد از من است و دو سبط من و نه نفر از صلب حسین علیه السلام امامان به حق هستند.»

اقدامات جبهه نفاق بعد از رحلت پیامبر اکرم (صلوات الله علیه و آله)

۱. تلاش برای مجبور ساختن علی علیه السلام به بیعت

۲. هجوم و احراق بیت بنت نبی اکرم صلوات الله علیها؛

در پی نپذیرفتن پیشنهاد فرستاده خلیفه، مشاورش به او گفت: «چرا نمی فرستی علی علیه السلام را برای بیعت بیاورند؟» خلیفه پرسید: «چه کسی را بفرستم؟» او پاسخ داد: «قنفذ را بفرست که مردی درشت، غلیظ و بی شرم از قبیله بنی عدی است.» به این ترتیب قنفذ همراه عده ای به در منزل علی علیه السلام آمد؛ ولی علی علیه السلام اجازه ورود نداد و او بازگشت و گزارش عملیات ناموفق خود را به خلیفه داد. عمر از آنان خواست بی اجازه داخل شوند. این بار که آنان به در خانه علی علیه السلام آمدند، فاطمه سلام الله علیها آنان را سوگند داد که بی اجازه به خانه اش وارد نشوند.

قنفذ ماند و بقیه برای مشاور خلیفه خبر بردند. او خشمگین شد و دستور داد هیزم جمع کنند، و به سوی خانه رفتند. او فریاد زد: «یا علی! بیرون بیا و با خلیفه رسول خدا بیعت کن؛ وگرنه خانه ات را آتش می زنم.» سپس حضرت فاطمه سلام الله علیها برخاست و گفت: «از ما چه می خواهی؟» گفت: «در را باز کن؛ وگرنه خانه را با شما می سوزانم.» فاطمه سلام الله علیها فرمود: «از خدا نمی ترسی و می خواهی بی اجازه به خانه من وارد شوی؟» فاطمه زهرا سلام الله علیها خود می فرماید: «هیزم بسیار به خانه می آوردند تا خانه و اهلش را بسوزانند. من پشت در ایستاده بودم و آن قوم مهاجم را به خدا و رسولش سوگند دادم که دست از ما بردارند و ما را یاری نمایند. او تازیانه را از دست قنفذ، غلام آزاد شدت ابوبکر گرفت و با آن به بازویم زد و اثر آن چون رگه های بازوبند در بازویم باقی ماند. آن گاه لگدی به در زد و در را به طرف من فشار داد. در این هنگام به صورت بر زمین افتادم؛ در حالی که فرزند در رحم داشتم. آتش زبانه می کشید و صورتم را می سوزانید. او با دستش مرا می زد، گوشواره ام قطع و پراکنده شد. درد مخاض مرا فرا گرفت. محسن من بی گناه سقط و کشته شد.»

۳۴. خارج کردن حضرت علی علیه السلام با اهانت از منزل و سقط جنین فاطمه سلام الله علیها؛

علی علیه السلام او را گرفتند و کشان کشان به سوی مسجد حرکت دادند. فاطمه سلام الله علیها بار دیگر مانع شد و گفت: «به خدا قسم نمی گذارم علی علیه السلام را به زور به مسجد ببرید» جمعیت که دیدند چنین است، امام را رها کردند. عمر به قنفذ دستور داد که در صورت مقاومت فاطمه سلام الله علیها، او را بزند. او فاطمه سلام الله علیها را به تازیانه گرفت تا آنجا که اثرش در جسم او باقی ماند و فرزندش نیز سقط شد.

امام حسن علیه السلام در مجلس معاویه به مغیره بن شعبه فرمود: «تو بودی که فاطمه سلام الله علیها دختر رسول خدا صلی الله علیه وآله را زدی تا خون از بدن او جاری شد و آنچه که در شکم داشت سقط نمود و تو چیزی به جز خار کردن رسول الله صلی الله علیه وآله، مخالفت با دستورهایی وی و هتک حرمت او در نظر نداشتی. مگر رسول خدا صلی الله علیه وآله به او نفرمود: تو سرور زنان اهل بهشتی؟ به خدا سوگند سرنوشت تو در آتش جهنم است.»

«سلیم بن قیس» می گوید: «عمر در یک سال نصف حقوق همه کارگزارانش را به عنوان غرامت و کمبود بیت المال کم کرد اما از حقوق قنفذ چیزی نکاست.» و نیز می گوید: «به مسجد رسول خدا صلی الله علیه وآله رفتم، گروهی را دیدم که در گوشه ای نشسته اند، همه آنها از بنی هاشم بودند جز سلمان، ابوذر، مقداد، محمد بن ابی بکر، عمر بن ابی سلمه و قیس بن سعد بن عباد... عباس عموی پیامبر به علی علیه السلام گفت: چرا عمر مانند همه کارگزاران از حقوق قنفذ نکاست؟ علی علیه السلام به اطراف نگاه کرد. قطرات اشک از چشمانش سرازیر شد و فرمود:

شَكَرَ لَهُ ضَرْبَةً ضَرْبَهَا فَاطِمَةُ سَلَامُ اللَّهِ عَلَيْهَا بِالسَّوْطِ فَمَاتَتْ وَ فِي عَضْدِهَا أَثْرُهُ كَأَنَّهُ الدَّمْلُجُ؛ حقوق قنفذ را کم نکرد تا از او تشکر کند به خاطر ضربت تازیانه ای که بر فاطمه سلام الله علیها نواخت که وقتی فاطمه وفات یافت، اثر آن همانند بازوبند بر بازوی او بود.»

۵. هتک حجاب؛

امام موسی بن جعفر علیه السلام به نقل از امام صادق علیه السلام فرمود: «پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله هنگام رحلت فرمود: آگاه باشید که در خانه فاطمه سلام الله علیها، در خانه من و خانه اش خانه من است. هر کس او را هتک حرمت کند، حجاب خدا را دریده است.» عیسی که راوی این حدیث است می گوید: «حضرت موسی بن جعفر علیه السلام مدتی طولانی گریست و بقیه سخن حضرت رسول صلی الله علیه وآله را قطع کرد و فرمود: «به خدا سوگند که حجاب خداوند هتک شد. به خدا سوگند حجاب خدا هتک شد. به خدا سوگند حجاب خدا هتک شد. ای مادر! درود خدا بر تو باد.»

بعد از غصب خلافت در صدد بودند فدک را نیز از حضرت فاطمه سلام الله علیها بگیرند. فدک چند قلعه بود که پیامبر آنها را بدون جنگ گرفته بود و حق تعالی آیه «وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ» (۱۵) را نازل کرد و جبرئیل گفت: «خداوند می فرماید: فدک را به فاطمه سلام الله علیها بده که از برای او و فرزندان او باشد تا روز قیامت.» پیامبر صلی الله علیه و آله به امر الهی آن را به فاطمه سلام الله علیها داد و در تصرف و کلای آن حضرت بود تا وقتی پیامبر صلی الله علیه و آله درگذشت. خلیفه و مشاورش فکر کردند چون حاصل بلاد فدک مبلغ عظیمی است، اگر این مبلغ نزد اهل بیت باشد، مردم به طرف آنها متمایل خواهند شد؛ لذا اتفاق کردند که حدیثی جعل کنند که پیامبر فرموده: «ما پیامبران میراث از خود بر جای نمی گذاریم و هر چه از ما بماند برای همه مسلمانان تصدق است.» و با این بهانه تراشی فدک را گرفتند.

طلب گواهی برای رد فدک

وقتی خبر به فاطمه سلام الله علیها رسید، با گروهی از زنان بنی هاشم نزد خلیفه آمد و فرمود: «می خواهی زمینی را که پیامبر صلی الله علیه و آله به امر خدا به من داد و حضرت غیر از آن چیزی برای فرزندان خود نگذاشت، از من بگیری؟ مگر نشیدی که رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: حرمت هر کس را باید در باب فرزندان او رعایت کرد؟ خلیفه از ترس تحریک مردم دوات خواست که نامه ای مبنی بر برگرداندن فدک بنویسد؛ ولی عمر مانع شد و گفت: تا گواه نیاورد ننویس، فاطمه فرمود: آیا حکمی که درباره همه مسلمانان است درباره من جاری می کنی که بینه را از مدعی می خواهند؟ تو از من بینه و گواه می خواهی با اینکه فدک در تصرف من است؟ تو که می خواهی فدک را از من بگیری باید گواه بیاوری. در هر صورت عمر مانع شد و گفت: بی گواه نمی دهم.

حضرت رفت و علی، حسن، حسین علیهما السلام، ام ایمن را گواه آورد. عمر گفت: شهادت علی علیه السلام نفعی ندارد چون ذی نفع است، حسن و حسین علیهما السلام کودک اند و ام ایمن اعجمی است و گواهی اعتبار ندارد.» به روایت دیگر ابوبکر نامه ای برای فاطمه سلام الله علیها نوشت و فدک را رد کرد؛ اما در راه به عمر برخورد و او نامه را گرفت و پاره کرد و به حضرت نیز اهانت نمود. فاطمه سلام الله علیها نیز به عمر نفرین کرد.

استدلال امیر المؤمنین (علیه السلام) درباره ی فدک

حضرت علی علیه السلام به مسجد نزد ابوبکر آمد. دید مهاجران و انصار در اطراف ابوبکر حلقه زده اند. به ابوبکر فرمود: «چرا فاطمه سلام الله علیها را از ملك مورثی اش منع کردی، با اینکه پیامبر صلی الله علیه و آله در زمان حیاتش آن را به فاطمه سلام الله علیها داد؟ او گفت: فدک فیء است و به همه مسلمانان تعلق دارد. اگر فاطمه سلام الله علیها شاهد دارد، بیاورد!» علی علیه السلام فرمود: «تو درباره ما بر خلاف حکم خدا در حق مسلمانان حکم می کنی؛ هرگاه ملکی در دست مسلمانی باشد و در اختیار او قرار گرفته باشد و من ادعا کنم که آن ملك مال من است، از چه کسی بینه می طلبی؟» گفت: «از تو»، علی علیه السلام فرمود: «پس چرا از فاطمه سلام الله علیها که ملك در دست اوست بینه و گواه می خواهی؟» ابوبکر ساکت ماند. عمر گفت: «این سخنان را رها کن، گواه داری بیاور!» علی علیه السلام به خلیفه فرمود: «به من خبر بده این آیه در شأن چه کسی نازل شد؟ «إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا» خلیفه گفت: «در حق شما». علی علیه السلام سؤال کرد: «اگر چند شاهد گواهی دهند که فاطمه سلام الله علیها - نعوذ بالله - تکار بدی کرده، تو چه می کنی؟ گفت: «حد الهی بر او جاری می کنم». علی علیه السلام فرمود: «در این صورت از کافران شده ای»، ابوبکر گفت: «چرا؟»

علی علیه السلام فرمود: «چون گواهی خدا را در مورد پاکی فاطمه سلام الله علیها رد کرده و گواهی مردم را پذیرفته ای، همان طور که حکم خدا و رسوای صلی الله علیه و آله را رد کردی، آنجا که رسول خدا صلی الله علیه و آله به امر خدا فدک را به فاطمه سلام الله علیها داد و فاطمه سلام الله علیها در زمان حیات پدرش آن را در تصرف داشت. این قرارداد را رد می کنی؛ اما گواهی يك نفر اعرابی را که روی پاشنه اش بول می کند (اوس بن حدثان که گواهی داد پیامبر ارث نمی گذارد) می پذیری، با اینکه رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: گواهی بر مدعی و سوگند بر منکر است؟» در این لحظه مردم با قیافه های خشمگین به هم نگاه می کردند و گاه زمزمه می کردند که حق با علی علیه السلام است.

فرازی از سخنان حضرت زهرا علیها السلام
در دفاع از حق خویش ولایت امیرالمومنین علیه السلام
این مرکب خلافت و آن فدک، همه از آن شما،
محکم بچسبید. ولی بدانید این مرکب نیست
که راه خود را بر آن ادامه دهید

ایراد خطبه فدکیه

وقتی ابوبکر عزم خود را برای گرفتن فدک جزم کرد، حضرت فاطمه سلام الله علیها روسری بر سر افکند و خود را در چادری پیچید و با گروهی از زنان به جانب مسجد رفت. ابوبکر نیز در مسجد نشسته بود. پرده ای آویختند، حضرت پشت آن قرار گرفت، ناله ای دلخراش سر داد که مسجد را لرزاند. اندکی سکوت کرد، آن گاه خطبه فدکیه را ایراد کرد. خطبه ای که کالبدشکافی نفاق مردم و علل آن بود.

در بخشی از این خطبه فرمود: «شما خیال می کنید ما هیچ ارثی از رسول خدا صلی الله علیه و آله نمی بریم؟ آیا از احکام جاهلیت پیروی می کنید؟ «أَفَحُكْمَ الْجَاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ وَ مَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ حُكْمًا لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ»؛ آیا آنها حکم جاهلیت را می خواهند؟ و چه کسی برای افراد با ایمان بهتر از خدا حکم می کند؟ آیا نمی فهمید؟ آیا تردید دارید که من دختر پیغمبر هستم؟ با اینکه چون آفتاب روشن است که من دختر پیامبرم؟ ای مسلمانان! آیا رواست که من از ارث خود محروم شوم؟

ای پسر ابی قحافه! آیا در قرآن است که تو از پدرت ارث ببری؛ ولی به عقیده تو من از پدرم ارث نبرم؟ کار بسیار عجیب و بدی انجام دادی. آیا عمداً کتاب خدا را ترك کرده و احکام آسمانی را پشت سرانداختی؟ آنجا که خداوند فرمود: «و وَرَثَ سَلِيمَانَ دَاوُدَ» و... آیا من و پدرم از افراد يك امت و آیین نیستیم؟ آیا شما در تشخیص عموم و خصوص و دلالت آیات از پدرم و پسر عمویم آگاه تر هستید؟ امروز چنین کنید؛ ولی فردای قیامت خدای بزرگ بین من و شما داوری می کند...»

حضرت فاطمه سلام الله عليها در بستر بیماری

مجموعه آنچه گذشت حضرت فاطمه زهرا سلام الله عليها را در بستر بیماری انداخت. حضرت علی علیه السلام خود پرستار همسرش بود و «اسماء بنت عمیس» نیز به او کمک می کرد؛ حتی حضرت سلام الله عليها از بانوانی که اطرافش بودند می خواست صورت او را برگردانند.

روزی خلیفه و مشاورش اجازه ورود خواستند. او اجازه داد. وقتی آمدند، حضرت زهرا سلام الله عليها روی خود را پوشاند و حتی جواب سلام آن دو را نداد و فرمود: «تا جواب سؤالم را ندهید، کلامی نخواهم گفت.» آن دو اعلام آمادگی کردند که پاسخ بگویند. حضرت پرسید: «آیا شما دو نفر شنیدید که پدرم فرمود: فاطمه سلام الله عليها پاره تن من است. هرکس او را بیازارد، مرا آزرده و هر که مرا اذیت کند، خدا را آزرده است؟» هر دو جواب دادند: «که به دفعات شنیده ایم.» فاطمه سلام الله عليها فرمود: «خدایا! آگاه باش که اینها مرا اذیت کردند و شکایتشان را به تو و رسول تو خواهم کرد. نه! هرگز از شما راضی نخواهم شد تا پدرم را ملاقات کنم و رفتار زشت شما را نزد او بازگویم تا بین ما قضاوت کند.»

ساخت تابوت

اسماء بنت عمیس می گوید: «فاطمه زهرا سلام الله عليها هنگام وفات به من فرمود: مادر جان! من از این وضعی که درباره حمل جنازه زنها مرسوم است شرم می کنم و خوش ندارم؛ جنازه زنان را روی تخته ای می گذارند و پارچه ای روی آن می اندازند و پستی و بلندی بدنش آشکار است.» اسماء می گوید: «من درباره تابوتی که در حبشه دیده بودم، توضیح دادم و آن را ساختم. فاطمه سلام الله عليها با دیدن آن تبسم کرد. او از روزی که رسول خدا صلی الله علیه و آله از دنیا رفته بود، تا به آن روز تبسمی نکرده بود.»

سفارش حضرت فاطمه سلام الله علیها؛

هنگام وفات، حضرت علی علیه السلام از او خواست هر وصیتی دارد، بگوید. حضرت فاطمه سلام الله علیها فرمود: «خدا پاداش نیک به تو بدهد ای پسر عموی رسول خدا! نخستین وصیت من این است که پس از من با «امامه» دختر خواهرم ازدواج کن! چون او نسبت به فرزندان من همانند خودم مهربان است... وصیت دیگرم این است که کسی از این مردم که به من ستم کردند و حق مرا گرفتند، در تشییع جنازه و دیگر مراسم من شرکت نکنند؛ زیرا اینان دشمن من و دشمن رسول خدا صلی الله علیه و آله هستند... ای ابوالحسن! مرا شب هنگام که همه خواب هستند، دفن کن!» (۲۴)

الفاطمة

بخشی از وظایف مادر مقابل حضرت زهرا (سلام الله علیها)

۱. شناساندن ایشان به عنوان الگو به افراد اجتماع و معرفی ابعاد اخلاقی و عملی ایشان به عنوان یک الگوی بی بدیل

ابعادی چون اهمیت به تعلیم و تعلم، معرفت، صبر و متانت، عفت، عبادت و خداشناسی، اهتمام به تربیت اولاد و همسر داری، عدم سکوت در برابر ظلم و تلاش همه جانبه در حمایت از حق و دفاع تمام قد از امام معصوم (علیه السلام) در زندگی ایشان برجسته است و نمود ویژه دارد؛ به عنوان وظیفه اول، در حد فهم و معرفت و توان خود، این بانوی آسمانی را با این فضایل و ویژگیها به جامعه معرفی کنیم.

۲. توجه به ابعاد شخصیتی و فرهنگ رفتاری حضرت زهرا (س) و الگو گرفتن از آن در زندگی فردی

۱. معرفت به امام و دفاع از امام معصوم (علیه السلام) تا پای جان در شرایطی که حضرت زهرا (سلام الله علیها) روزها و ساعت پایانی عمر شریف خود را سپری می کردند و حال مناسبی نداشتند، عده ای از زنان مدینه به محضر حضرت فاطمه علیها سلام شرفیاب شدند، تا جویای احوال ایشان باشند؛ حضرت زهرا (سلام الله علیها)، علی رغم حال نامساعد، به دفاع از حقوق پایمال شده همسر خود پرداختند و با اشاره به ظلم های مرد نمایان آن زمان در حق امیر المؤمنین و ریشه این ظلم ها و خیانت ها، زبان به مدح همسر مظلوم خویش گشودند و عاقبت این خیانت افراد در حق علی (علیه السلام) را برشمردند.

مقام والای علمی حضرت زهرا (سلام الله علیها)

مرحوم صدوق در کتاب علل الشرائع در مورد مقام و منزلت علمی حضرت زهرا سلام الله روایتی معتبر ذکر کرده است که در آن امام صادق (علیه السلام) مقام علمی مادرشان را بیان می کند.

محمد بن علی ماجیلویه رحمه الله علیه می گوید: محمد بن یحیی عطار، از محمد بن حسین، از محمد بن صالح بن عقبه، از یزید بن عبد الملک از حضرت ابی جعفر (علیه السلام) نقل کرده که آن حضرت فرمودند:

هنگامی که حضرت فاطمه علیها السلام متولد شدند خداوند به فرشته ای وحی فرمود که بر زبان حضرت محمد صلی الله علیه و آله جاری کند؛ نام آن مولود را فاطمه گذارد، سپس فرمود: تو را به واسطه علم از جهل جدا کردم و از آلودگی مبری داشتم.

سپس حضرت امام باقر (علیه السلام) فرمودند:

به خدا سوگند، خدای تبارک و تعالی، به واسطه علم، فاطمه علیها السلام را از جهل و نیز به واسطه عهد و میثاق از رجس و آلودگی دور کرد.

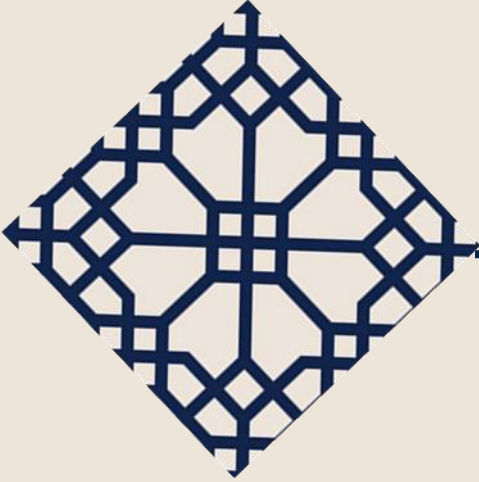
در این روایت شریف امام باقر (علیه السلام) به خدا سوگند یاد می کند که فاطمه زهرا سلام الله موجودی است که از جهل و آلودگی مبرا است. حسین بن عبد الوهاب در کتاب عیون المعجزات به نقل از سلمان روایت نموده است:

سلمان فارسی میگوید: عمار به من گفت: آیا می خواهی مطلب عجیبی به تو خبر دهم؟ گفتم ای عمار بگو گفت: بله، من شاهد بودم که روزی امیر المؤمنین بر حضرت صدیقه طاهره (سلام الله علیها) وارد شد، هنگامی که چشمان فاطمه (علیها سلام) بر او افتاد، عرضه داشتند: نزدیک بیا تا برای تو از خبرهای گذشته، الآن و آنچه تا قیامت روی خواهد داد حکایت کنم.

منابع:

ابن بابویه، محمد بن علی، علل الشرائع - علل الشرائع ؛ ج ۱ ؛ ص ۱۷۹ قم، چاپ: اول، ۱۳۸۵ ش / ۱۹۶۶ م.

عیون المعجزات ؛ ابن عبد الوهاب، حسین بن عبد الوهاب، عیون المعجزات - ایران ؛ قم، چاپ: اول، بی تا ص ۵۴

درسهایی از حضرت فاطمه (سلام الله علیها) برای زنان

قناعت، سادگی و شکرگزاری

سلمان فارسی می گوید: روزی حضرت فاطمه (سلام الله علیها) را دیدم که چادری ساده بر سر داشت. با تعجب عرضه داشتم: عجب! دختران پادشاهان ایران و قیصر روم بر کرسی های طلایی می نشینند و پارچه های زربافت و اشرافی به تن می کنند؛ اما دختر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) که عظمت و جلالتش از همه ی آنها بالاتر و بیش تر است، نه چادرهای گران قیمت بر سر دارد و نه لباسهای فاخر و زیبا! حضرت زهرا (سلام الله علیها) فرمود: «يَا سَلْمَانَ! اِنَّ اللّٰهَ ذَخَرَ لَنَا الثِّيَابَ وَ الْكِرَاسِيَّ لِيَوْمٍ آخِرٍ؛ اى سلمان! خداوند [بزرگ] لباسهای [زینتی] و تختهای [طلایی] را برای روز قیامت ما ذخیره کرده است.»

آن گاه حضرت فاطمه (سلام الله علیها) به محضر رسول خدا (صلی الله علیه و آله) آمد و عرض کرد: «یا رسول الله! سلمان از لباس ساده ی من تعجب کرد. قسم به خدایی که تو را به رسالت در راه حق برانگیخت! من و همسرم علی (علیه السلام) همواره زندگی ساده را پیشه ی خود کرده ایم. فرش خانه ی ما پوست گوسفندی است که روزها شترمان بر روی آن علف می خورد و شبها بر روی آن می خوابیم و بالش ما چرمی است که از لیف خرما پر شده است.» همچنین روزی رسول خدا (صلی الله علیه و آله) وارد منزل حضرت زهرا (سلام الله علیها) شد و دخترش را مشاهده کرد که روی زمین نشسته، با یک دست فرزندش را در آغوش گرفته، شیر می دهد و با دست دیگر با آسیاب دستی گندمها را آرد می کند. از دیدن زندگی ساده؛ اما گرم و پر عاطفه ی حضرت فاطمه (سلام الله علیها) اشک در چشمان رسول خدا (صلی الله علیه و آله) حلقه زد و فرمود: «يَا بِنْتَاهُ! تَعَجَّلِي مَرَارَةَ الدُّنْيَا بِحَلَاوَةِ الْآخِرَةِ؛ دخترم! مشکلات دنیا را به یاد شیرینی [و حلاوت] زندگی در آ جهان آخرت بر خود هموار ساز و تحمل کن!»

حضرت فاطمه (سلام الله علیها) نیز عرضه داشت: «يَا رَسُولَ اللّٰهِ! الْحَمْدُ لِلّٰهِ عَلَيَّ نِعْمَانَهُ وَ الشُّكْرُ لِلّٰهِ عَلَيَّ آلَائِهِ؛ اى رسول خدا! حمد و سپاس خداوند را در مقابل این همه نعمتی که به ما داده است.»

البته ساده زیستی بانوی مسلمان به این معنا نیست که ژولیده، آلوده و بد لباس زندگی کند؛ بلکه سادگی او باید توأم با پاکی و تمیزی باشد.

کار و تلاش و خیرخواهی

یک زن با ایمان همواره در راه احیای ارزشهای الهی و پیشرفت جامعه و خانواده‌اش تلاش می‌کند و حضرت زهرا (سلام الله علیها) نمونه بارزی از بانوان پر تلاش در طول تاریخ است. آن حضرت علاوه بر تلاشهای معنوی، در عرصه‌های عبادت و تقوا، خانواده داری و تربیت فرزندان نیز الگویی تمام عیار می‌باشد. کار شبانه‌روزی برای تعالی و استحکام خانواده، تربیت و پرورش فرزندان شایسته، آموزش علم برای تشنگان دانش، ایراد خطابه و روشنگری مردم در صحنه‌ی اجتماع و در یک کلام، حرکت با تمام وجود به سوی رشد و کمال، از ویژگیهای بارز آن سرور بانوان عالم است.

حضرت زهرا (سلام الله علیها) در گزارشی که در مورد کوششهایش در خانه و خانواده‌اش برای رسول خدا (صلی الله علیه و آله) بیان می‌کند، چنین عرضه می‌دارد: «لَيْلَتِي جَمِيعًا أُدِيرُ الرَّحَى حَتَّى أَصْبَحَ وَأَبُو الْحَسَنِ يَحْمَلُ حَسَنًا وَحُسَيْنًا؛ شب تا صبح به آرد کردن گندم مشغول بودم، در حالی که ابوالحسن، [فرزندانم] حسن و حسین (علیه السلام) را نگه داری می‌کرد.»

مهمان نوازی

پذیرایی از مهمان از زیباترین آموزه‌های دین ماست، و این مهمان نوازی را که یکی از این اوصاف بزرگوارانه است، می‌توان به شکلی زیبا و شایسته در سیره حضرت زهرا (سلام الله علیها) به نظاره نشست. روزی حضرت علی (علیه السلام) مهمانی را به همراه خود به منزل آورد و از حضرت زهرا (سلام الله علیها) پرسید: «آیا غذایی در منزل داریم که این مهمان گرسنه را سیر کنیم؟» حضرت زهرا (سلام الله علیها) با کمال بزرگواری فرمود: «مَا عِنْدَنَا إِلَّا قُوَّةُ الصَّبِيَّةِ وَ لَكِنَّا نُوْءَثِرُ بِهِ ضَيْفِنَا؛ در خانه ما فقط به اندازه خوراک یک دختر بچه هست؛ اما [امشب] ایثار کرده، [گرسنگی را تحمل می‌کنیم و] این مقدار غذا را به مهمان می‌بخشیم.»

تواضع و همدلی با شوهر

از دیگر ویژگیهای یک بانوی مسلمان، همراهی و همدلی با شوهر است. او برای گرم نگه داشتن کانون خانواده، و استحکام روابط بین اعضای آن، همواره کنار همسر و پشتیبان اوست. امام باقر (علیه السلام) فرمود: «علی (علیه السلام) و فاطمه زهرا (سلام الله علیها) برای همدلی بیش تر در نظام خانواده به حضور رسول خدا (صلی الله علیه و آله) رفتند تا رهنمودی بگیرند. رسول خدا (صلی الله علیه و آله) حضرت فاطمه (سلام الله علیها) را به کارهای درون خانه گماشت و کارهای بیرون را به علی (علیه السلام) واگذار کرد. بعد از این رهنمود شایسته، حضرت زهرا (سلام الله علیها) با خوشحالی اظهار داشت: «فَلَا يَعْلَمُ مَا دَاخَلَنِي مِنَ السُّرُورِ إِلَّا اللَّهُ يَا كَفَائِي رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) تَحْمِلَ رِقَابَ الرَّجَالِ؛ جز خداوند متعال کسی نمی داند که از این تقسیم کار چقدر خوشحال شدم؛ زیرا رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مرا از انجام کارهایی که مربوط به مردان است، بازداشت.»

حضرت زهرا (سلام الله علیها) چنان به همسر گرمی خود علاقمند بود و با آن حضرت همدلی داشت که بعد از وقایع تلخ ماجرای سقیفه و فدک که دل زهرا (سلام الله علیها) را شکستند و به خانه اش حمله کردند، آن گاه که حضرت علی (علیه السلام) وارد منزل شد و فرمود: «فاطمه جان! ابوبکر و عمر در پشت در اجازه ملاقات می خواهند؟ نظرت در این باره چیست؟ حضرت با آن همه خون دلی که از آنان داشت، با کمال تواضع فرمود: «الْبَيْتُ بَيْتُكَ وَالْحِرَّةُ زَوْجَتُكَ أَفْعَلْ مَا تَشَاءُ؛ [علی جان!] خانه خانه توست و من همسر تو هستم؛ هر آنچه می خواهی انجام بده!»

رفق ومدارا

در یکی از روزهای پر مشقت، غذا در منزل امام علی (علیه السلام) و حضرت زهرا (سلام الله علیها) کمیاب شده بود. امام از همسرش پرسید: فاطمه جان! غذایی داری که مقداری تناول کنیم؟ فاطمه (سلام الله علیها) پاسخ داد: سوگند به آن خدایی که مقام و عظمت تو را بالا برد! سه روز است که غذای کافی در منزل نداریم و مقدار اندکی هم که داشتیم به شما بخشیدم و خودم رنج گرسنگی را تحمل کردم.

امام علی (علیه السلام) فرمود: چرا به من اطلاع ندادی؟» حضرت زهرا (سلام الله علیها) پاسخ داد:

«كَانَ رَسُولُ اللَّهِ (صلی الله علیه و آله) نَهَانِي أَنْ أَسْأَلَكَ شَيْئًا فَقَالَ: لَا تَسْأَلِي ابْنِ عَمِّكَ شَيْئًا إِنْ جَاءَكَ بِشَيْءٍ عَفْوًا وَإِلَّا فَلَا تَسْأَلِيهِ؛ رسول خدا (صلی الله علیه و آله) مرا نهی فرموده است که از تو چیزی بخواهم و به من سفارش کرده است که: از پسر عمویت چیزی درخواست نکن! اگر خودش چیزی آورد، بپذیر؛ و گرنه خودت درخواست نکن!»

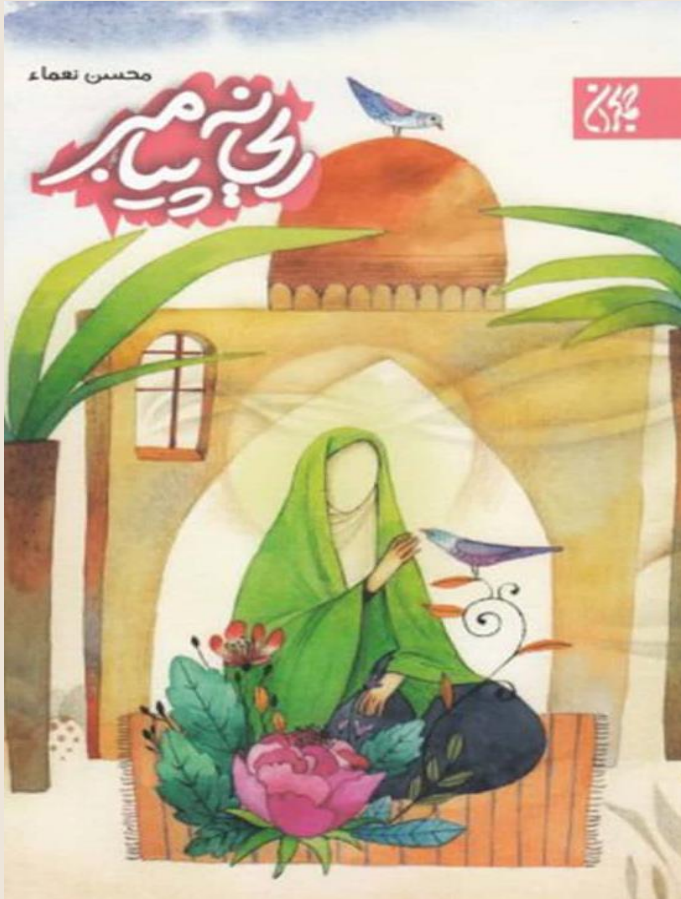
بالاترین ارزش

از منظر حضرت زهرا (سلام الله علیها) نزدیک‌ترین حالات زن به خداوند متعال هنگامی است که خود را از دید نامحرمان دور نماید و در منزل خود به خانه‌داری و تربیت فرزند و پذیرایی از همسر خود بپردازد. امام صادق (علیه السلام) به نقل از حضرت فاطمه (سلام الله علیها) در این باره فرمود: «أَنَّ أَدْنَى مَا تَكُونُ مِنْ رَبِّهَا أَنْ تَلْزَمَ قَعْرَ بَيْتِهَا؛ نزدیک‌ترین حالات یک زن به خداوند متعال زمانی است که در منزل می‌ماند [و به امور خانه‌داری و تربیت فرزند می‌پردازد].»

«خَيْرٌ لِلنِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالَ وَ لَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالُ؛ بهترین و نیکوترین عمل زنان آن است که [بدون ضرورت] مردان [نامحرم] را نبینند و مردان [نامحرم] نیز آنان را ننگرند.»

کلام «فرانس فانون» نویسنده‌ی فرانسوی

وی می‌گوید: «نیروهای اشغالگر در کشور مسلمان الجزایر مأموریت داشتند تا هویت و اصالت فرهنگی ملت الجزایر را نابود سازند و در این راه حداکثر کوشش خود را در تخریب مسئله‌ی حجاب و چادر زنان متمرکز کرده بودند؛ زیرا آن را نشانه‌ی مهم اصالت ملی زنان الجزایری تلقی می‌کردند. از دیدگاه استعمارگران هجوم به تار و پود جامعه اسلامی الجزایر ابتدا باید از تحت تأثیر قرار دادن زنان آغاز می‌شد. دستگاه استعماری فرانسه برای مبارزه با حجاب زنان و بیرون کشیدن آنان از کانون خانواده، مبالغه‌نگفتی اختصاص داده بود. آنها بر این باور بودند که حجاب زن سدّ محکم و دژ عظیمی در برابر نفوذ غربیهاست. هر چادری که کنار گذاشته شود، افق جدید و گام بلندی در تسلط استعمارگران بر کشورهای اسلامی است. پس از دیدن هر زن مسلمانی که حجاب را کنار گذاشته است، امید تسلط آنان ده برابر می‌گردد. با هر چادری که رها می‌گردد، گویی جامعه‌ی اسلامی برای پذیرش و تسلیم در برابر استعمارگران آماده‌تر می‌شود.»

نام کتاب:

ریحانه پیامبر

نویسنده: محسن نعماء

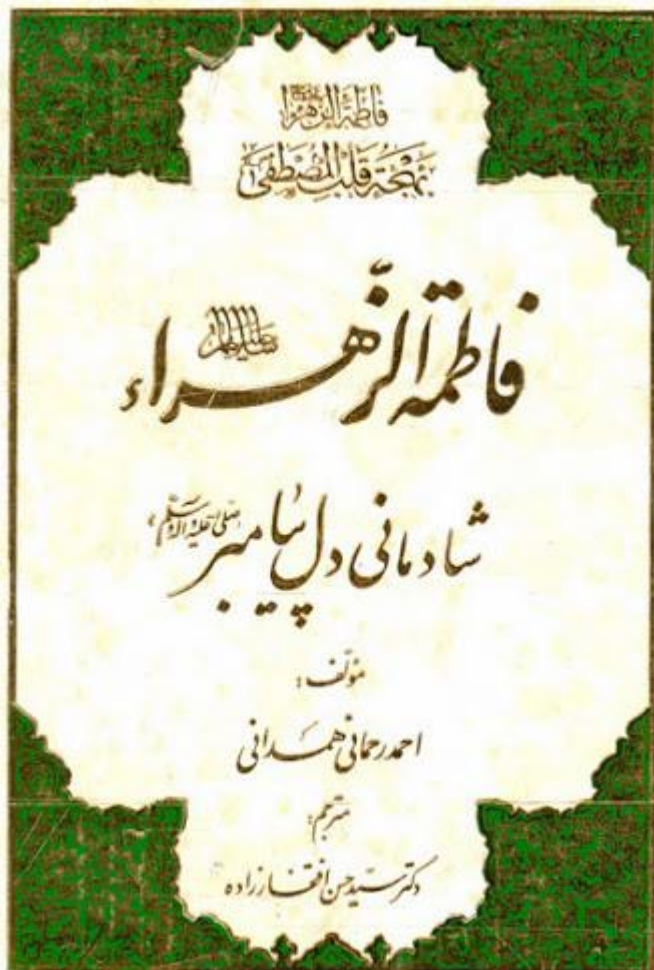
ناشر: کتاب جمکران

کتاب «ریحانه پیامبر» داستانهایی از زندگی حضرت زهرا سلام الله علیه را برای گروه سنی کودک و نوجوان و آشنایی آنها با مقام معنوی آن بزرگوار نگاشته است. گزیده ای از کتاب:

شب است. زن یهودی از خواب برمی خیزد. می خواهد به حیاط برود. همین که می خواهد پا درون حیاط بگذارد، چشمش می افتد به اتاقی که در سمت راست است. نوری عجیب دارد از آن اتاق برمی خیزد. زن تعجب می کند. به سوی اتاق می رود. پا درون آن می گذارد. ناگهان نوری که از خورشید تابنده تر و درخشنده تر است را می بیند که از یک چادر سیاه برمی خیزد. وحشت زده می شود. از اتاق خارج می شود. به بالین شوهرش می رود. صدایش می زند: «آهای مرد، بیدار شو. بیدار شو!»

مرد چشمانش را نیمه باز می کند: «چه شده زن؟ چه شده؟!»
زن می گوید: «یک نور! یک نور عجیب دارد از درون اتاق سمت راستی، یک چادر برمی خیزد!»

نام کتاب:

فاطمه زهرا سلام الله عليها
شادمانی دل پیامبر صلی الله علیه و آله

مؤلف: احمد رحمانی همدانی

ناشر: بدر

مترجم: سید حسن

افتخارزاده سبزواری

زبان: فارسی/عربی

تعداد صفحات: ۹۴۸

کتاب «فاطمه زهرا سلام الله عليها شادمانی دل پیامبر صلی الله علیه و آله» با تکیه بر قرآن و آیات آن، توانسته فصول کمرنگ تری از زندگی حضرت فاطمه (س) را نمایان کند. فرازی از این کتاب... ای ابوالحسن (ای علی) بدان که خداوند نور مرا آفرید، وی [صفحه ۴] تسبیح گوی خداوند بزرگ بود و آنگاه آن را در یکی از درختان بهشتی به ودیعت سپرد آن درخت درخشید، هنگامی که پدرم وارد بهشت شد خداوند به آن حضرت الهام کرده و دستور داد که میوه آن درخت را بچین و در داخل دهان خود بچرخان، حضرت این کار را انجام داد و آنگاه خداوند مرا در صلب پدرم صلی الله علیه و آله و سلم به ودیعت سپرد و بعد به خدیجه منتقل کرد و او هم مرا بر زمین نهاد و من از آن نورم آن چه را که بوده و هست و هنوز نیامده است میدانم، ای ابوالحسن مومن به نور خدا مینگرد.

(عوامل العلوم و المعارف ج ۷/۱)

● معرفی کتاب

نام کتاب:

ریحانه خدا

نویسنده: محسن عباسی ولدی

تعداد صفحات: ۷۸۱

ناشر: آیین فطرت

سال نشر: ۱۳۹۷

این مجموعه چهار جلدی، نثری ادبی و شاعرانه پیرامون حضرت زهرا (س) می باشد.

_جلد اول، با عنوان «منبع نور بهشت، خنده تو فاطمه؛ قصه آسمانی بانو» پیرامون فضائل ام ابیها،

_جلد دوم، با عنوان «بانو! اجازه! پای درس آسمانی ترین بانو» پیرامون سبک زندگی ایشان

_جلد سوم، با عنوان «فاطمه ای که تو یادمان دادی»، عبارت است از دل نوشته های فاطمی_مهدوی،

جلد چهارم، با عنوان «واژه های خیس: قصه ناتمام مادر»، پیرامون مصائب حضرت زهرا سلام الله علیها می باشد.

● معرفی کتاب

نام کتاب: **قصه‌هایی از بانو فاطمه (س)**

نویسنده: **حسین فتاحی**
تصویرگر: **فرهاد جمشیدی**
ناشر: **انتشارات قدیانی**

زندگی حضرت فاطمه (س) پر از حادثه‌های پند آموز است. این حادثه‌ها ما را با زندگی آن بزرگوار آشنا می‌کند. این مجموعه ده جلدی همراه با تصویرهای زیبا، کودکان و نوجوانان را با گوشه‌هایی از زندگی این بانوی بزرگوار اسلام آشنا می‌سازد.

در بخشی از کتاب آمده است: «فاطمه پسرهایش را بوسید. دستی بر سرشان کشید. آنها را دلداری داد. ناگهان به زبانش آمد و گفت: «من هم دلم می‌خواهد که شما لباس نو داشته باشید امیدوارم تا روز عید لباسان آماده شود....»

هر جلد از این کتاب ها در ۱۵ صفحه مصور و رنگی به چاپ رسیده است.

● معرفی بازی

بازی اندرویدی :
دختران بهشتی
حجم: ۳۷ مگابایت
سازنده: گروه آلبالو

بازی دختران بهشتی با در نظر گرفتن نیاز دخترانی که به سن تکلیف رسیده اند یا در شرف این اتفاق هستند، آموزش های لازم را در قالب یک سرگرمی ارائه کرده است. بازی از سه بخش آموزش حجاب، آموزش شناخت محرم از نامحرم و بازی حجاب تشکیل شده. دو بخش آموزشی بصورت تعاملی نکات لازم را با صوت یک دختر بچه به نحو جالبی آموزش می دهد. اینکه چه بخش هایی از سر و بدن را باید پوشاند و اینکه محرم و نامحرم شامل چه افرادی می شود و در برخورد با نامحرم چه کاری باید انجام داد و از چه کاری جلوگیری کرد، از ویژگی های این بازی مفید است.

هم شانی در ازدواج معصومین علیهم السلام:

یونس بن ظبیان از امام
صادق علیه السلام نقل می
کند که فرمود؛ فاطمه نزد
خدا نُه نام دارد:

فاطمه، صدیقہ، مبارکہ،
طاهره، زکیه، راضیه،
مرضیه، محدثه، زهراء و...
سپس فرمود:

اگر امیرالمؤمنین علیه
السلام نبود که با او ازدواج
کند، تا روز قیامت در روی
زمین هم شأن او پیدا نمی
شد، آدم و یا دیگری.

« خصال (شیخ صدوق)، باب
خصلت های نُه گانه،
صفحه ۵۸۴ و ۵۸۵ »

کانون فرهنگي هنري « گندم »

با مجوز جهاد دانشگاهي واحد علامه طباطبائي شماره ۱۱/۲۱۴/۹۹/ص، مورخ ۱۳۹۹/۰۴/۰۱

نشریه «گندم»

باجوز از کمیته ناظر بر نشریات دانشگاه علامه طباطبائی به شماره ۷/۳۶۵۰۰ مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۱۱

مدیر مسئول و سردبیر:

دکتر محسن حبیبی (عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

اسامی بکاران این شماره:

امیر حسین قسبري، زهرارضیان، یاسمن علی آباد، فاطمه کریمی مزیدی، راسین علی یاری

طراح و صفحه آرا:

زینب همتی پور

